

Wateroverlast in de tuin

'Niet alle waterproblemen zijn eenvoudig op te lossen'

Waterproblematiek in de tuin is een groeiend probleem door afnemende bergingscapaciteit van tuinen en steeds heviger regenvuien. Met name in gebieden met een hoge grondwaterstand is de waterhuishouding daardoor nogal eens een ingewikkelde puzzel. Hovenier Dionysios Sofronas bespreekt de problematiek en draagt oplossingen aan.

Tekst en beeld Peter Bennink

Wateroverlast in tuinen is soms makkelijk op te lossen, maar kan ook een hardnekkig probleem zijn. Verstening, een slecht doorlatende bodem, grote hoeveelheden regenwater die afspoelen van gebouwen en bestrating, wateraanvoer van elders (buren, de openbare weg), en een tekort aan open grond waarin het regenwater kan infiltreren, kunnen allemaal een rol spelen. Waterproblemen behoeven dan ook altijd onderzoek en een oplossing op maat.

Het eerste waarnaar je moet kijken is de bodem, volgens Dionysios Sofronas, eigenaar van Aardoom Hoveniers uit Ridderkerk. Sofronas heeft door zijn werkgebied, dat tot de laagst gelegen delen van Nederland behoort, veel te maken met wateroverlast.

Je kunt als hovenier niet zomaar een tuin in komen en gaan planten, zegt Sofronas: „Vooral in nieuwbouwwijken begin je vaak met rotzooi; een dichtgereden bodem waar een laagje aarde overheen gegooid is. Als je daar als hovenier plan-

ten in zet, gaat het misschien drie jaar goed, maar dan komen de problemen; door storende lagen kunnen planten niet verder wortelen en blijft water staan.”

Al decennialang ziet hij dat hoveniers te weinig aandacht besteden aan de bodem. Kennis daarvan is bij veel hoveniers onder de maat volgens de Ridderkerker: „Veel hoveniers zijn tegenwoordig veredelde klusjesmannen. Als problemen met stagnerend water niet opgelost worden, komen mensen vaak via hun netwerk of via het internet bij een hoveniersbedrijf als het onze terecht. Wij

moeten dan vervolgens in een bestaande tuin de problemen oplossen.”

Geen storende lagen

Sofronas: „Een goede bodem heeft een voldoende waterbufferend vermogen, maar ook voldoende drainerende werking. Zorg altijd voor een open verbinding, zonder storende lagen, tussen de bovengrond en het grondwater. In een gezonde bodem zorgt het bodemleven voor de structuur. Zorg dus dat je een basis voor een gezond bodemleven legt.”

Dionysios Sofronas van Aardoom
Hoveniers in Ridderkerk.

Aardoom Hoveniers laat hiervoor zelf grond mengen: „We onderzoeken de grond om te weten te komen wat daarbij moet. De ondergrond maken we dan los en door de bovenste laag, waar het meeste bodemleven zit of moet komen, mengen we de bestanddelen die op die plek nodig zijn.” Wanneer dit is gebeurd, heeft de bodem negen van de tien keer geen drainage nodig volgens Sofronas. Ook heeft de bodem dan voldoende buffercapaciteit, wat in tijden van droogte van pas komt.

Een ander belangrijk punt is de

hoeveelheid open grond ten opzichte van bestrating. Hoe meer bestrating ten opzichte van open grond, hoe moeilijker het wordt om het water in dat stuk open grond kwijt te kunnen. Sofronas: „We proberen daarom altijd om maximaal een derde van het oppervlakte van een tuin te bestraten en bij grotere tuinen nog minder.”

Hardnekkige waterproblemen

Toch zijn niet alle waterproblemen op deze eenvoudige manier op te lossen. Er is bijvoorbeeld niet altijd ruimte voor voldoende open grond om de regen in een tuin op te vangen. In sommige gebieden in het westen van het land staat het grondwater niet dieper dan een halve meter. Dat biedt maar weinig ruimte voor beplanting en weinig marge voor perioden met pieken in neerslag.

Soms kan een oplossing zijn om de tuin op te hogen, maar lang niet altijd. Sofronas: „Vaak zijn schuurtjes bijvoorbeeld niet gefundeerd. Die zakken mee met de bodem en bepalen zo hoe hoog een tuin kan worden. Ook kan een brandgang die achter de tuin doorloopt, bepalen hoe hoog de tuin maximaal kan worden.”

Bij plaatselijke wateroverlast kun je met infiltratiedrains water opvangen en verplaatsen naar elders in de tuin waar het minder kwaad kan. Zulke oplossingen vereisen creativiteit en inzicht in de waterhuishouding van een tuin. Zo'n natte zone in de tuin hoeft geen nadeel te zijn, maar kan juist heel aantrekkelijk zijn met de juiste keuze van beplanting.

Als schuurtjes en de brandgang op de riolering zijn aangesloten, zijn er bovendien mogelijkheden met drains en goten om het water af te voeren. „Vaak ontkomt je niet aan het afvoeren van water naar buiten de tuin, maar we doen het liever niet. Het mooiste is het als je de problemen zelf ter plaatse kunt oplossen, dan heb je het water bovendien ook beschikbaar in tijden van droogte.”

Andere oplossingsrichtingen

In sommige wijken is de waterproblematiek zo sterk dat een integrale en

collectieve benadering nodig is. Sofronas: „Ik ben bijvoorbeeld bezig in een tuin waarvan het huis de laatste vijf jaar al twee keer ondergelopen is. Het water stroomde van de hoger gelegen weg zo de tuinen in, terwijl de kolken in de straat verstopt zaten door blad en bloesem die uit de bomen geregend en gewaaid waren. In de tuin zelf gaan we wel de nodige maatregelen nemen in opdracht van de eigenaar. Maar eigenlijk moet zo'n probleem op een groter schaalniveau aangepakt worden.”

Samenwerking in de buurt en een integrale benadering zijn een stap in de goede richting: „Je zou bijvoorbeeld met alle tuineigenaren een bepaalde verhouding bestrating/groen kunnen afspreken, zodat je ter plaatse zoveel mogelijk water kwijt kunt.”

Natte speelplaatsen

Ook de overheid zou hierin een rol moeten spelen. Die moet ervoor zorgen dat water de tuinen uit kan en ergens in de wijk opgevangen wordt en dat voorzieningen als kolken naar behoren werken. Daarbij moet er breder gedacht worden dan alleen de bekende wadi's zegt Sofronas: „Maak bijvoorbeeld natte speelplaatsen voor kinderen in de wijk waarin je water kunt opvangen, in plaats van de gebruikelijke klimrekken en glijbanen. Van daaruit zou het overvloedige water dan weer de wijk uit geleid kunnen worden naar grotere natte zones. Er is van alles te verzinnen.”

„Soms denk ik wel eens: we zouden de boel 180° moeten kantelen en er heel anders naar kijken; probeer bijvoorbeeld een watertuin te maken van een tuin die altijd te nat is. Pas het ontwerp aan op de bestaande situatie. Maak terrassen van vlonders of roosters in plaats van tegels, en plant water- en moerasplanten aan. Als je het niet kunt bestrijden, laat het dan voor je werken. Het zou mooi zijn als mensen daarvoor open staan.” <

Dit artikel is het eerste deel van een serie over waterproblematiek. Andere onderwerpen die aan bod komen zijn onder meer: de stad als spons, oplossingen voor wateroverlast in de praktijk en maatregelen tegen verdroging.